

A B C D E F G H I J K L L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt

WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIEN - Komunalna

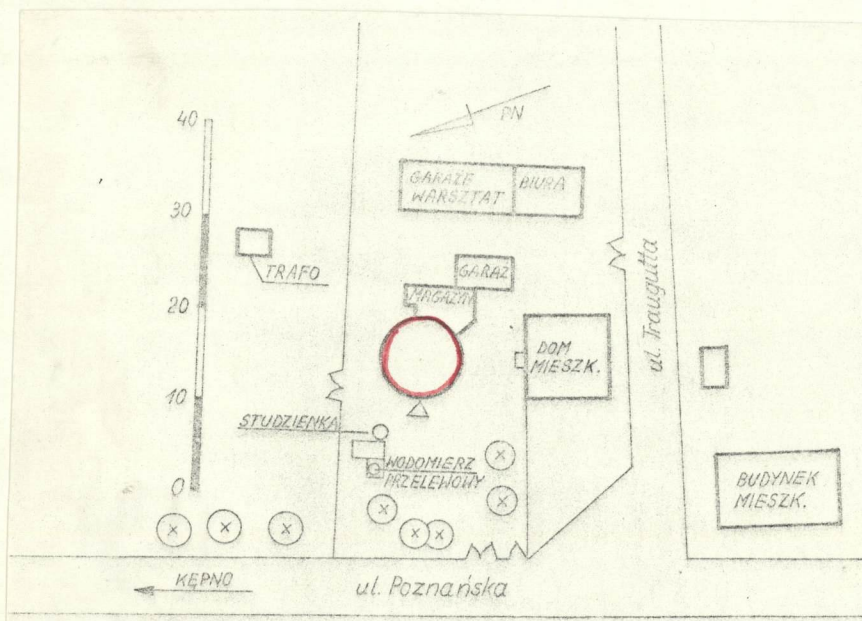
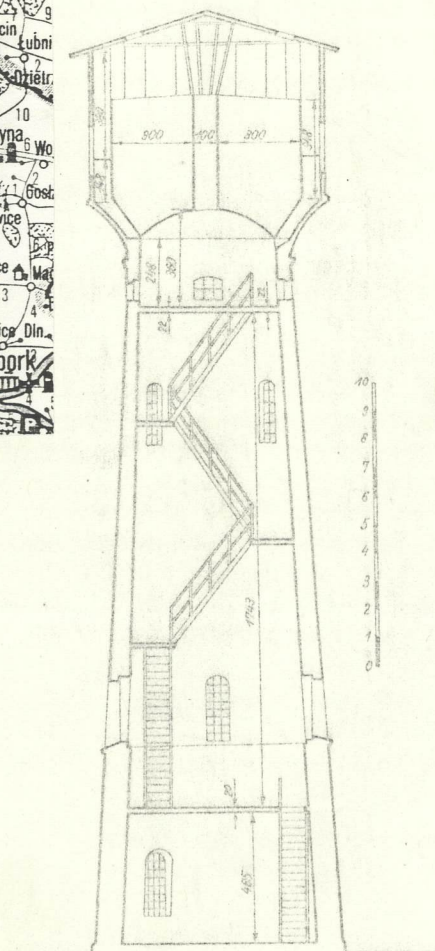
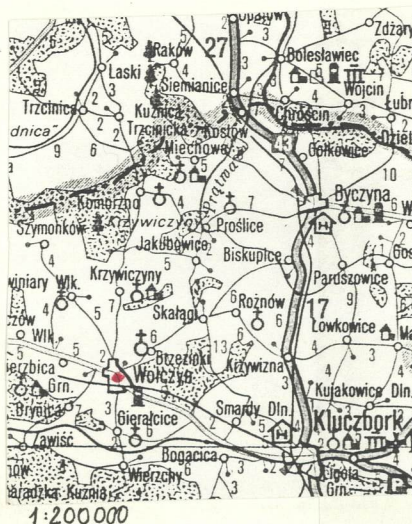
2. Czas powstania

1900

3. Miejscowość

WOŁCZYN 46-250

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres ul. Traugutta 4

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Wołczyn

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo opolskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągów
i Kanalizacji, Opole, ul. Oleska

9. Użytkownik i jego adres

WPWiK Opole, Oddział Kluczbork
ZWIK Wolczyn, ul. Traugutta 4

10. Rejestr zabytków

Nr

data

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)
Na budowlę składają się: ceglany trzon wieży, stalowy zbiornik wody i osłona zbiornika przykryta dachem (głowica wieży).

Materiał: Wieżę posadowiono na pierścieniowej, murowanej ławie fundamentowej. Trzon wykonano z cegły pełnej, klinkierowej, na zaprawie cementowo-wapiennej; wewnątrz tynkowanej i bielonej, z zewnątrz spoinowanej od wysokości II kondygnacji (podstawę wieży otynkowano wykonując w tynku boniowanie, którego faktura imituje tutaj stosowanie kamienia gładzonego, co było zabiegiem chętnie stosowanym i podkreślającym "historyczną" proveniencję budowli). Na koronie trzonu wprowadzono kamienny pierścień (piaskowiec) i drugi, stalowy, na których osadzono zbiornik wody typu Intze, stalowy, nitowany. Wokół zbiornika poprowadzono stalowy pomost roboczy, którego konstrukcja wiąże z sobą płaszcz zbiornika ze ścianą osłonową. Tę ostatnią wykonano w konstrukcji szkieletowej, stalowej, wypełniając ją betonem (na siatce Rabitza). Bezpośrednio na ścianie osłonowej głowicy oparto dach wykonany w postaci płyty betonowej o grubości 8 cm (na konstrukcji stalowej wypełnienie betonowe wylane na siatce Rabitza). Płytę stropodachu pokryto papą na lepiku. Stropy nad parterem i podzbiornikowy zbudowano jako masywne, betonowe, wsparte na szynach stalowych. Stropy pośrednie wykonano w konstrukcji mieszanej: stalowo-drewnianej. Komunikacja wewnętrzna prowadzona jest na niższych kondygnacjach stalowymi schodami, zaś wyżej (do kondygnacji podzbiornikowej) drewnianymi (policzkowymi, drabiniastymi, z poręczą drewnianą) z podestami drewnianymi wspartymi na stalowych szynach. Wyżej, do górnej krawędzi zbiornika (po zewnętrznym płaszczu zbiornika) i do jego wnętrza (kominem przecinającym centrum zbiornika) - komunikacja prowadzona jest drabinami stalowymi. Posadzki betonowe. Na parterze posadzka wyłożona terakotą a ściany do wysokości ok. 1,2 m glazurą. Okna trzonu i głowicy metalowe, typu przemysłowego. Drzwi drewniane, tradycyjne - klepkowe, 2-skrzydłowe.

Plan: Trzon oparty w poziomie na planie koła o średnicy wewnętrznej 6,7 m. W parterze trzonu zainstalowano pompy odśrodkowe i zasuw zaworów. Na piętrze zorganizowano stację uzdatniania wody. W 1964 r. zainstalowano tutaj 2 odzłaziacze ciśnieniowe firmy Halvor i Bredy, funkcjonujące wcześniej w komunalnym zakładzie wodociągowym w Ozimku, o wydajności 12 m³ wody/godz. Zbiornik posadowiony na wysokości ok. 27 m. W głowicy, wokół zbiornika, pomosty robocze - obejścia, których stalowa konstrukcja wiąże zbiornik wody ze ścianą osłonową. Średnica wewnętrzna trzonu w koronie ok. 5,0 m. Średnica zewnętrzna głowicy ok. 7,0 m.

Bryła: Wieża niepodpiwniczona, z 2-kondygnacyjnym trzonem stożkowym, niosącym zbiornik wody otoczony ścianą osłonową. Wokół zbiornika stalowy pomost roboczy-obejście. Cylindryczna głowica o dużym nadwieszeniu nad trzonem przykryta stożkowym dachem (nachylenie dachu ok. 30°). Całkowita wysokość budowli ok. 34,0 m.

Elewacje: Trzon - cegła nietynkowana, spoinowana, z odsadzką 15 cm na wysokości 0,6 m i drugą szerszą, na wysokości ok. 8,0 m. Wyżej trzon wzmacniany stalowymi ściągamami. W kondygnacji podzbiornikowej wprowadzono pas tynkowany blend imitujących otwory okienne lub szeroki gzyms arkadowy. W koronie trzonu ceglany gzyms schodkowy. Elewacje trzonu symetryczne, osiowe. Duże otwory okienne trzonu rozmieszczone w "mijanę", w trzech równoległych pasach. W kondygnacji podzbiornikowej 4 małe okna. Okna trzonu sklepione łukiem. Parapety ceglane. W centralnej części trzonu, w elewacji frontowej wprowadzono ceglany wykusz z dużym, półkolistym oknem. Portal wykonany w tynku. W głowicy pas wysokich otworów okiennych (8).

Instalacje: Elektryczna (oświetleniowa), odgromowa, wodna, kanalizacyjna.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

W końcu XIX w. mieszkańcy Wołczyna czerpali wodę ze studni prywatnych (kopanych) oraz z kilku studni publicznych. W 1900 r. zbudowano nowoczesny, centralny wodociąg miejski z wieżą ciśnieniową i stacją uzdatniania wody oraz przepompownią. Wodę czerpano z dwu studni głębinowych, wierconych. Na terenie wodonośnym usytuowano wieżowy zbiornik wody. Na parterze wieży ciśnieniowej zlokalizowano przepompownię wyposażoną pierwotnie w pompy tłokowe o napędzie z silnika gazowego. Na piętrze wieży usytuowano odzłaziacz otwarty, skrzyniowy, typu Pieffke - analogiczny z podobnym, funkcjonującym do dzisiaj w Międzyrzczu (woj. gorzowskie). W latach 50-tych XX w. rozbudowano ujęcie wody (wierząc nowe studnie), zmodernizowano przepompownię (wprowadzając pompy odśrodkowe o napędzie z silników elektrycznych oraz stację uzdatniania wody). Tutaj, w miejscu odzłaziacza otwartego wprowadzono 2 filtry zamknięte, ciśnieniowe.

Wieża ciśnieniowa zyskała formę monumentalnego "grzybka", którego głowica kryje zbiornik wody typu Intze. Murowany trzon kształtowany w formie stożka ściętego przydając mu detal architektoniczny właściwy dla historyzmu. Operowano przy tym formami właściwymi dla "romanizmu". To jedna z ciekawszych wież ciśnieniowych woj. opolskiego, zdecydowanie kształtująca krajobraz kulturowy Wołczyna i stanowiąca jedną z jego dominant.

<p>14. Kubatura</p> <p>kubatura wieży ok. 1432 m³</p> <p>pojemność zbiornika 150 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>powierzchnia zabudowy 53 m²</p> <p>powierzchnia użytkowa ok. 50 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>wieża ciśnień wodociągu miejskiego</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>wieża ciśnień wodociągu miejskiego</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie. ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W okresie eksploatacji wieży prace ograniczano do bieżącej konserwacji. Wieża utrzymała oryginalny kształt: materiał, plan, bryłę, elewacje. W latach 50-tych a następnie 60-tych XX w. modernizowano wyposażenie stacji pomp i stacji uzdatniania wody. W Wołczynie budowana jest nowa stacja uzdatniania wody i przepompownia. Z chwilą oddania ich do eksploatacji zakłada się utrzymanie zbiornika wieżowego wody ale służyć będzie nie tyle celom dystrybucyjnym, co jako zbiornik wyrównujący ciśnienie wody w sieci miejskiej.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Wieża jest eksploatowana zgodnie z pierwotnym programem użytkowym. Pozostaje w dobrym stanie technicznym. Robót konserwatorskich wymagają stalowe i drewniane schody, stolarka okienna. Wykonać należy również prace malarskie wewnętrzne. Ekspertyzy technicznej wymaga głowica, na której widoczne są ślady korozji i betonu.</p> <p>Walory historyczno-techniczne budowli podnosi fakt wykorzystywania trzonu i jako podpory zbiornika i jako miejsca funkcjonowania stacji pomp i stacji uzdatniania wody. Było to rozwiązanie stosowane raczej sporadycznie. Takie też układy zasadniczo modernizowano w latach 50-tych XX w. i do dzisiaj czytelne są w nielicznych już wieżach ciśnień. Wołczyn stanowi w tym zakresie znakomitą ilustrację.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie- obiekt prezentuje wartości historyczne i kwalifikuje się do ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków)-źródło informacji archeologii przemysłowej i element kształtujący krajobraz kulturowy</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochroną konserwatorską objąć należy również obecne wyposażenie przepompowni i stacji uzdatniania wody (w trzonie wieży) - wykonać remont kapitalny głowicy i odbudować w tradycyjnej technologii i materiale ściany osłonowe zbiornika - wykonać zabezpieczenie antykorozyjne stalowych schodów, podestów, rurociągów, stolarki okiennej; wykonać roboty malarskie wewnętrzne; uzupełnić wypłukane spoiny elewacji, zrekonstruować uszkodzone gzymsy 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- dokumentacja techniczna wieży ciśnień, w: ZWiK Wołczyn

22. Biblioteka

- S. Januszewski, Wasserturme an den Bahnstrecken des Oderlandes - Eine Erbschaft der Zivilisation, XIX International Congress of ICOHTEC, 1st - 6th September 1991. The Development of Technology in Traffic and Transport Systems. Conference Papers and Results.
- S. Januszewski, Wodociągowe wieże ciśnień woj. poznańskiego, w: Sprawozdania BSiDZT S. Januszewski, Wrocław 1992, Nr 7, mnps.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst..... dr Stanisław Januszewski 15.04.1993 r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr inż. arch. Anna Broniewska 15.04.1993 r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. dr Stanisław Januszewski 15.04.1993 r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów archiwum autora (także kalki rys.)

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki Nr 1 - dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

1. Miejscowość

WOŁCZYN

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

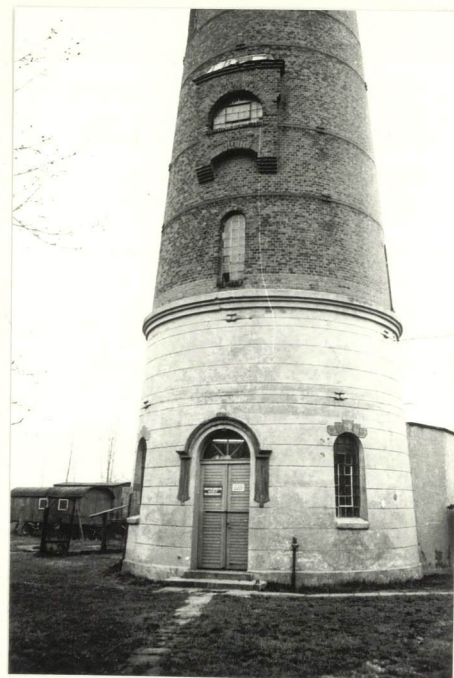
WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIEN
Komunalna

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

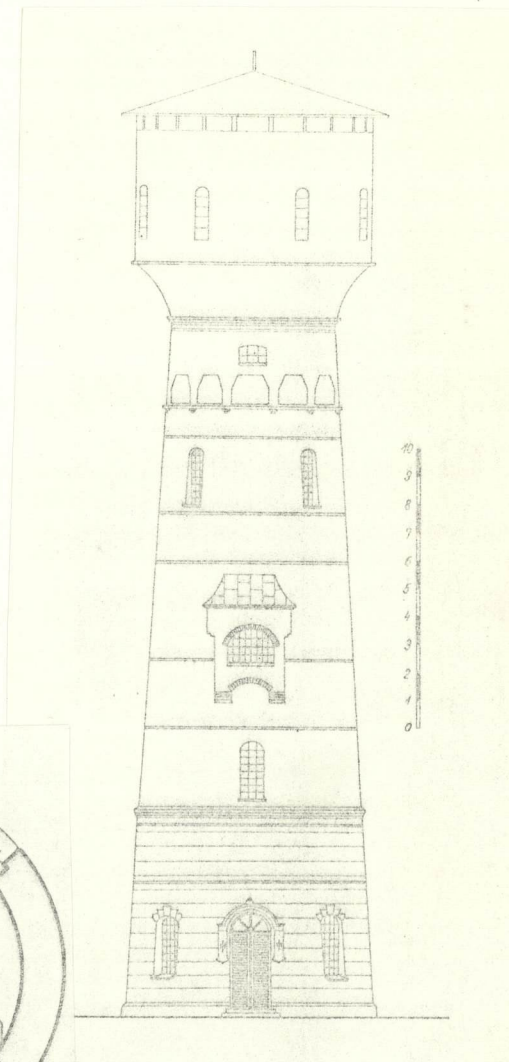
1. Widok ogólny

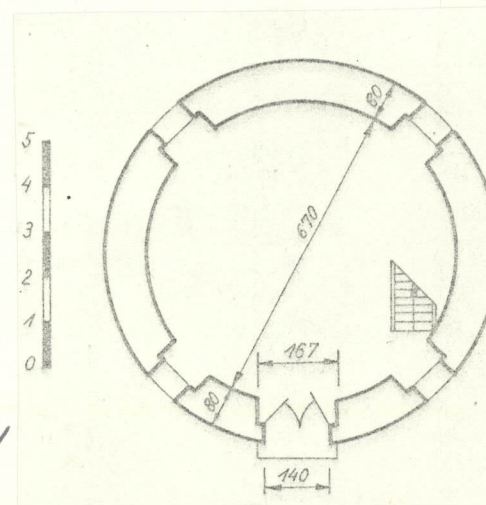
2. Podstawa trzemu

3. Głowica

Rzut przyziemia
Elewacja frontowa

Wkładkę założył: dr. Stanisław Januszewski 15.04.1993 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum BS i DZT S. Januszewski /także kalki rys./

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83